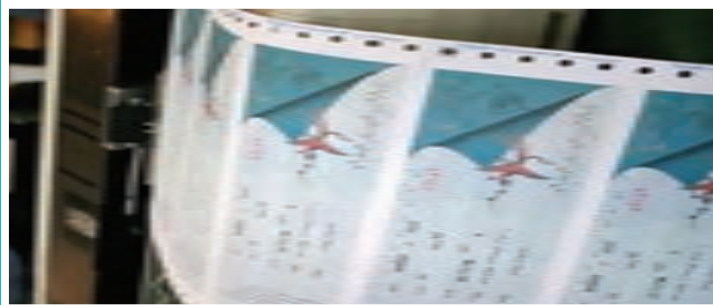

فصل ۱

صدور بلیت و صورت وضعیت

واحد یادگیری ۱

شایستگی صدور بلیت و صورت وضعیت

مقدمه

از اولین روزهایی که حمل و نقل مسافر به شیوه نوین (سفر با کشتی و کالسکه) انجام گرفت، افرادی مسئولیت اطمینان یافتن از وجود جا در داخل کشتی و کالسکه و دریافت کرایه از مسافران را بر عهده گرفتند. با توسعه فناوری و پیشرفت صنعت حمل و نقل به صورتی که امروز وجود دارد، شغل صدور و ذخیره بلیت به حرفه‌ای کاملاً تخصصی مبدل شد. افراد شاغل در این حوزه علاوه بر صدور و ذخیره بلیت باید مجموعه‌ای از مدارک متعلق به راننده و وسیله نقلیه را کنترل نموده و صورت وضعیت سرویس را صادر نمایند. صدور این مدارک به منظور ایمنی و نظم بخشیدن به جابه‌جایی مسافران می‌باشد و شرکت‌های مسافربری به دلیل مسئولیتی که در این زمینه دارند، باید این مدارک را کنترل نمایند. صدور بلیت شغلی جذاب می‌باشد که با انتخاب آن می‌توانید علاوه بر آشنایی با جغرافیا و شبکه راه‌های کشور، شناخت افراد مختلف با فرهنگ‌ها و قومیت‌های متفاوت را تجربه کنید.

آیا تا به حال پی برده‌اید

- صورت وضعیت چیست و چگونه صادر می‌شود؟
- بلیت سفرهای درون شهری چه تفاوتی با بلیت سفرهای برون شهری دارد؟
- راننده اتوبوس باید چه مدارکی داشته باشد؟
- بیمه چیست و چگونه مسافران اتوبوس در سفرهای برون شهری بیمه می‌شوند؟

استاندارد عملکرد

صدور بلیت و انواع صورت وضعیت مسافری برون شهری بر اساس آئین‌نامه‌های مسافربری سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای با استفاده از نرم افزار

۱- سفر

شکل ۱-۱- استفاده از وسایل نقلیه به منظور جابه جایی

مقدمه: آدمی از دیرباز به منظور برطرف کردن انواع نیازهای خود، بر روی کره زمین سفر می کرده است. لذا هیچ تاریخی را برای اولین سفر انسان نمی توان در نظر گرفت. در گذشته جابه جایی انسان با سختی و مشقت فراوان، و با اسب، شتر و... انجام می گرفت، ولی با پیشرفت جوامع، این جابه جایی با سهولت بیشتری امکان پذیر شده است. امروزه ما می توانیم با وسایل نقلیه مختلف از قبیل خودرو، اتوبوس و... سفر کنیم، اما آیا تاکنون به این موضوع اندیشیده اید که سفر چیست؟ و هر کدام از سیستم های حمل و نقل چه مزیتی نسبت به دیگری دارند؟

زندگی روزمره انسان با سفر پیوند خورده است و همه ما بخشی از عمر خود را در سفر سپری می کنیم؛ برای مثال شما هر روز مسیر خانه تا مدرسه و بالعکس را می پیمایید که سفری درون شهری محسوب می شود. با توجه به مثال، تعداد دیگری از سفرهایی که معمولاً انجام می دهید را ذکر کرده و جدول زیر را تکمیل نمایید.

شماره	مبدأ	مقصد	هدف سفر	وسیله نقلیه
۱	خانه	مدرسه	تحصیل علم	سرویس مدرسه
۲				
۳				
۴				

شکل ۲-۱- تعریف سفر

آیا با توجه به مثال های بالا و شکل مقابل می توانید سفر را تعریف کنید؟

هر گونه جابه جایی افراد را از یک نقطه (مبدأ) به نقطه دیگر (مقصد)، که برای انجام دادن کاری (هدف سفر) انجام می گیرد، سفر می گویند.

۱-۱- سیستم‌های حمل و نقل

به‌طور کلی سیستم‌های حمل و نقل را می‌توان به سه دسته تقسیم‌بندی کرد؛ دسته اول حمل و نقل شخصی است که در آن افراد با استفاده از وسیله نقلیه خود به سفر می‌روند. ضعف اصلی این مدل این است که در مقابل تأثیرات ترافیکی که بر سیستم می‌گذارد، جابه‌جایی بالایی ندارد، ولی قابلیت انعطاف نامحدودی دارد و فرد می‌تواند در هر زمان به هر جایی که دارای محدودیت‌های ترافیکی نباشد، سفر کند.

در مقابل حمل و نقل شخصی، با تجمع سفرها به سیستم حمل و نقل عمومی می‌رسیم. مهم‌ترین ضعف حمل و نقل عمومی در مقایسه با حمل و نقل شخصی راحتی کمتر سفر است؛ هرچند پایین آمدن راحتی سفر به معنای کم شدن مطلوبیت این سیستم نیست و با مشوق‌های دیگر، نظیر قیمت پایین و

سرعت بالا، می‌توان مطلوبیت حمل و نقل عمومی را بالا نگاه داشت. همچنین این سیستم حمل و نقل، انعطاف‌پذیری کمتری نسبت به سیستم حمل و نقل شخصی دارد.

سیستم حمل و نقل عمومی دارای ویژگی‌های زیر است:

- وسیله نقلیه متعلق به مسافر نیست.
- سفر به‌صورت دسته جمعی انجام می‌شود.

بنابراین سیستم‌های اتوبوسرانی، ریلی، کشتی‌ها و هواپیماهای مسافربری جزو سیستم حمل و نقل عمومی محسوب می‌شوند.

- سومین گروه، سیستم حمل و نقل نیمه‌عمومی است، این سیستم مشابه سیستم حمل و نقل عمومی است اما ظرفیت کمتری دارد، برای مثال مینی‌بوس و ون جزو حمل و نقل نیمه‌عمومی هستند.

با همفکری سایر هم‌کلاسی‌های خود، معایب و مزایای هر کدام از سیستم‌های حمل و نقل عمومی، نیمه‌عمومی و شخصی را نام ببرید، و در جدول زیر یادداشت کنید.

فعالیت ۱

		
حمل و نقل عمومی و نیمه عمومی	حمل و نقل شخصی	
		مزایا
		معایب

۱-۲- مسیر و مدهای سفر

به روش انجام سفر مد سفر می‌گویند. به عنوان مثال می‌توان به مد وسیله نقلیه شخصی، مد دوچرخه، مد اتوبوس و... اشاره نمود. مدهای مختلف حمل و نقل را می‌توان براساس مسیر به سه دسته اصلی تقسیم کرد:

۱ حمل و نقل زمینی؛

۲ حمل و نقل دریایی؛

۳ حمل و نقل هوایی.

از طرف دیگر، سفر براساس مبدأ و مقصد آن به صورت زیر تقسیم‌بندی می‌شود:

الف) سفرهای درون‌شهری: سفرهایی که مبدأ و مقصد آنها درون شهر است.

ب) سفرهای برون‌شهری: که مبدأ یا مقصد آنها خارج شهر است.

ج) سفرهای عبوری: که مبدأ و مقصدشان داخل شهر نیست بلکه برای سفر از شهری به شهر دیگر از این شهر عبور می‌کنیم.

در زیر، مهم‌ترین مدهای زمینی سیستم‌های حمل و نقل شهری و برون‌شهری را ملاحظه می‌کنید.

جدول ۱-۱- مدهای سیستم زمینی حمل و نقل شهری

مد	وظایف عمومی	دامنه تقریبی ظرفیت	
اتومبیل	حمل و نقل شخصی قابل دسترسی برای انجام انواع سفر	۱-۶ نفره برای هر وسیله	
تاکسی/آژانس	حمل و نقل نیمه عمومی قابل دسترسی یا با برنامه‌ریزی یا قرار قبلی	وسایل نقلیه با ۱-۴ سرنشین	
اتوبوس‌های محلی	حمل و نقل عمومی دارای مسیر مشخص با جدول زمانی مشخص و سرعت کم، با میزان توقف‌های متعدد	۴۰-۷۰ نفر در هر اتوبوس	
اتوبوس‌های سریع السیر	حمل و نقل عمومی در طول مسیر ثابت با جدول زمانی مشخص با سرعت بیشتر و توقف‌های کمتر	ظرفیت هر اتوبوس بین ۱۵۰-۳۰۰ نفر	

	ظرفیت نشستن قابل تغییر که بستگی به طراحی وسیله نقلیه دارد	حمل و نقل عمومی با مسیرهای قابل تغییر و منظم که معمولاً با اعلام نیاز انجام می‌شود.	خدمات حمل و نقل برای افراد معلول
	۸۰-۱۲۰ نفر در هر واگن و حداکثر ۱۵۰۰۰ نفر در هر ساعت در هر مسیر	وسایل ریلی معمولاً با ۱ یا ۲ واگن در طول مسیر مشخص و طبق برنامه مشخص	حمل و نقل ریلی سبک
	ظرفیت هر واگن ۱۵۰-۳۰۰ نفر بسته به نحوه صندلی‌ها و مکان‌های ایستادن تا وسیله (قطار) ۶۰۰۰۰ نفر در هر	وسایل نقلیه ریلی سنگین به صورت چند واگنه، با برنامه‌ای ثابت و در مسیری کاملاً جدا شده از محیط اطراف	حمل و نقل ریلی سنگین

جدول ۱-۲- انواع مدهای سیستم زمینی حمل و نقل بین‌شهری

مد	وظایف عمومی	دامنه تقریبی ظرفیت	
اتومبیل	حمل و نقل شخصی در دسترس برای انجام انواع سفر	همانند وسایل نقلیه شخصی داخل شهری	
اتوبوس بین شهری	حمل و نقل عمومی در مسیرهای مشخص بین شهری و با زمان‌بندی مشخص	۲۷ - ۵۰ مسافر در هر اتوبوس	
تاکسی بین شهری	حمل و نقل نیمه عمومی قابل دسترسی یا با برنامه‌ریزی یا قرار قبلی	وسایل نقلیه با جمع سرنشین ۱-۴ نفر	
حمل و نقل ریلی	ارائه خدمات ریلی به مسافران بین شهری در مسیرهای ثابت، معمولاً با جدول زمانی ثابت	۵۰۰-۱۰۰۰ مسافر در هر قطار بسته به امکانات قطار	

۱ در شهر محل زندگی شما کدام یک از مدهای سیستم حمل و نقل عمومی جهت انجام دادن سفرهای درون‌شهری و برون‌شهری مورد استفاده قرار می‌گیرد؟

۲ در مورد آداب سفر در اسلام تحقیق کنید و نتایج آن را در کلاس به بحث بگذارید.

فعالیت ۲

۱-۳- استفاده از اتوبوس در سفرهای بین شهری

هرکدام از سیستم‌های حمل و نقل، نسبت به یکدیگر مزایای ویژه‌ای دارند. هر یک از سیستم‌ها دارای مزایایی نسبت به سایر سیستم‌هاست؛ برای مثال سفر با اتوبوس ارزان‌تر و سفر با هواپیما سریع‌تر است، اگر

امروزه در کشور ما استفاده از اتوبوس برای انجام دادن سفرهای بین شهری و درون شهری رایج است. مهم‌ترین مزیت‌های استفاده از اتوبوس عبارت‌اند از:

جدول ۱-۳- مزایای اتوبوس

مزیت	شرح
ایمنی	اتوبوس ایمن‌تر از اتومبیل می‌باشد.
دسترسی	به دلیل پراکندگی ایستگاه‌های پایانه‌های مسافربری امکان دسترسی به آنها افزایش یافته، امکان پیاده شدن در نقاط نزدیک‌تری نسبت به مقصد نهایی، امکان پذیر شده است.
هزینه اولیه کم	قیمت نسبتاً پایین احداث پایانه‌ها
سوخت کم	اتوبوس از نظر مصرف سوخت بسیار مقرون به صرفه است.
ظرفیت مناسب	با توجه به گنجایش بالای آن امکان جابه‌جا شدن تعداد زیادی از مسافران فراهم می‌شود.

شکل ۴-۱- گیشه فروش بلیت

کنسرت باشد. بلیت درعین حال یک اجازه نامه است، زیرا بدون آن نمی توان از هواپیما، قطار یا اتوبوس استفاده کرد.

۲-۱- انواع بلیت

به جز بلیت های کاغذی که بیشتر در پایانه های مسافربری مورد استفاده قرار می گیرد، انواع دیگری از آن نیز وجود دارد. بلیت ها را می توان براساس تعداد سفرها نیز تقسیم بندی کرد.

به نظر شما عکس های فوق مربوط به کدام یک از مراحل سفر با اتوبوس است؟ به منظور اجرای این مرحله فرد باید چه مدارکی به همراه داشته باشد؟ آیا می توانید انواع بلیت را ذکر کنید و مزایای هر کدام را نام ببرید؟

بلیت مدرکی است که نشان می دهد فرد برای ورود به مکانی یا واقعه ای مبلغی پرداخت کرده است. این مکان می تواند باغ وحش، سالن تئاتر، سینما یا موزه باشد و واقعه می تواند یک مسابقه ورزشی یا

اعتبارسنجی بلیت کاغذی توسط پانچ مکانیکی یا الکترونیکی انجام می شود. بیشترین کاربرد بلیت در ایران مربوط به بلیت های اتوبوس است.

بلیت کاغذی

این بلیت شامل یک کارت کاغذی یا پلاستیکی و یک تراشه مغناطیسی است که می تواند توسط کارت خوان گیت، مورد اعتبار سنجی قرار گیرد. بیشترین کاربرد کارت های مغناطیسی در ایران مربوط به کارت های بانکی است.

بلیت مغناطیسی

از نظر جنس

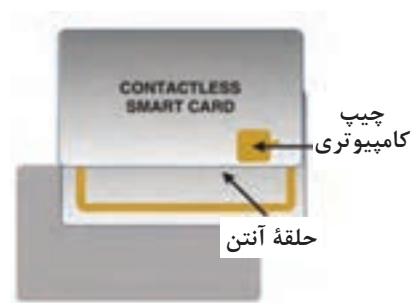
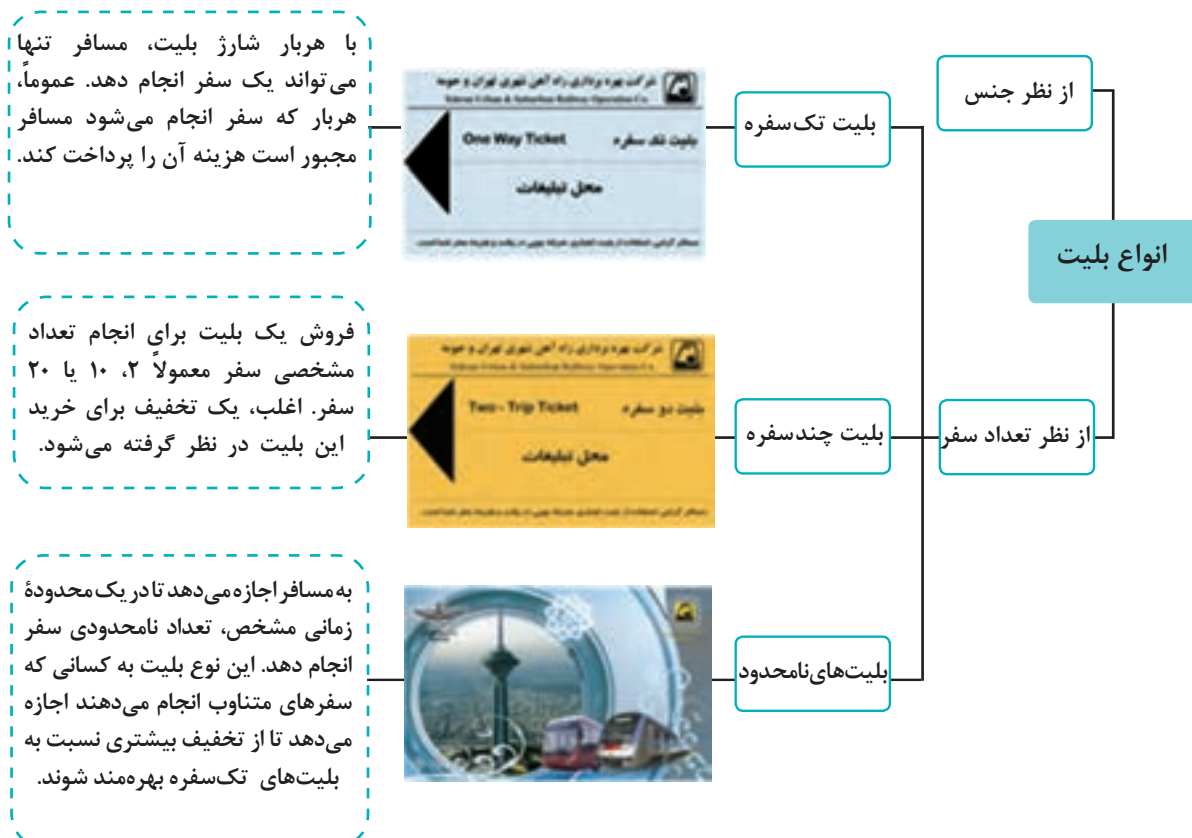
کارت های هوشمند معمولاً به اندازه کارت های عابریانک بوده و شامل یک چیپ کامپیوتری کوچک و آنتن می باشند که میان دو لایه پلاستیکی یا کاغذی قرار گرفته اند (شکل). کارت های هوشمند غیر تماسی با عبور از نزدیکی دستگاه کارت خوان خوانده می شوند.

بلیت های هوشمند

از نظر تعداد سفر

انواع بلیت

شکل ۱-۶- دستگاه کارت خوان بلیت های هوشمند

شکل ۱-۵- بلیت های مغناطیسی

۲-۲- قیمت بلیت

قیمت بلیت سفر به عوامل مختلفی بستگی دارد که مهم‌ترین آنها خصوصیات سفر و مسافر می‌باشد. (الف) **خصوصیات مسافر:** شامل جنبه‌های اجتماعی و اقتصادی (برای مثال سن، توان مالی و...)، وابستگی (برای مثال کارمند سیستم حمل و نقل، دانش‌آموزان، دانشجویان و...)، (ب) **خصوصیات سفر:** که عبارت‌اند از: مسافت سفر، مدت زمان سفر، کیفیت خدمات و سرویس (برای مثال نوع صندلی، پذیرایی و...)، زمان سفر (برای مثال روز هفته، ساعت پیک یا عادی و...)،

با مراجعه به ترمینال مسافری شهر خود فهرستی از قیمت‌ها برای مسیرهای مختلف و در زمان‌های مختلف تهیه و با یکدیگر مقایسه کرده، درباره نتیجه آن در کلاس بحث و گفت و گو کنید.

فعالیت ۳

۲-۳- بلیت اتوبوس برون شهری

در بحث سفر برون شهری بلیت در واقع قرارداد حمل مابین شرکت یا مؤسسه و یک شخص حقیقی است که براساس آن، شرکت یا مؤسسه مکلف به جابه‌جایی مسافر از مبدأ تا مقصد طی یک دوره زمانی مشخص و با وسیله نقلیه معین می‌شود. به همین دلیل بلیت تنها در صورتی معتبر است که توسط شرکت مسافری و یا نمایندگان آن مهر شود. مسافر در زمان خرید بلیت باید کارت ملی خود را به همراه داشته باشد. در قرارداد مذکور باید مشخصات مسافر (مانند نام و نام خانوادگی، شماره صندلی و ...) ذکر شود، همچنین در این قرارداد توضیحاتی (مانند نحوه استرداد و مقدار توشه همراه مسافر و...) آورده می‌شود.

با توجه به عکس زیر، بلیت حاوی چه اطلاعاتی است؟

ردیف	محتوا	ردیف	محتوا
۱	نام مسافر	۱۱	شماره صندلی
۲	نام خانوادگی	۱۲	تاریخ و ساعت حرکت
۳	کد ملی	۱۳	نوع وسیله نقلیه
۴	محل صدور	۱۴	شرکت صادرکننده
۵	مقصد	۱۵	توضیحات
۶	نوع حرکت		
۷	نوع خدمات		
۸	نوع کسب و کار		
۹	نوع وسیله نقلیه		
۱۰	نوع خدمات		

فعالیت ۴

هر شرکت یا مؤسسه باید دارای بلیت مخصوص به خود باشد و فقط نام و نشان ثبتی همان شرکت یا مؤسسه به صورت کاملاً مشهود و مشخص و متمایز از سایر شرکت‌ها و مؤسسات بر روی آن چاپ شود و هر بلیت دارای شماره سریال منحصر به فرد و به صورت مسلسل باشد. شکل و مشخصات بلیت و چگونگی صدور آن به شرح ذیل است:

(الف) **حداقل مشخصات بلیت:** شامل نام و نام خانوادگی مسافر، مبدأ و مقصد سفر (در شهرهای مبدأ و مقصد با تعدد پایانه مسافری و مسیرهای چندگانه، ذکر نام و مسیر حرکت الزامی است)، شماره ردیف صندلی، تاریخ و ساعت حرکت و صدور بلیت، مبلغ کرایه (از جمله عوارض و بیمه)، نوع وسیله نقلیه

و نوع خدمات (ویژه یا عادی) است. (ب) **حداقل توضیحات:** شامل نحوه استرداد یا تمدید بلیت، مقدار و نوع توشه معاف از کرایه، میزان پوشش بیمه مسافر در حین سفر، محدودیت زمان رانندگی و ضرورت توقف در زمان و مکان مناسب برای ادای نماز و صرف غذا و همچنین ضرورت پاسخگویی شرکت یا مؤسسه به شکایت مسافران باید در بلیت درج شود. در ضمن شرکت‌ها و مؤسسات باید برای مسیرهای تعیین شده ذیل، بلیت‌هایی با مشخصات و توضیحات کمتر به صورت زیر صادر کنند.

جدول ۱-۴- مشخصات مندرج در بلیت اتوبوس مسیرهای کوتاه

طول مسیر	حداقل مشخصات بلیت	حداقل توضیحات بلیت
کمتر از ۵۰ کیلومتر	مبدأ و مقصد سفر، تاریخ و ساعت حرکت، مبلغ کرایه (مانند بلیت شرکت واحد)	-----
از ۵۰ تا ۱۵۰ کیلومتر	نام و نام خانوادگی مسافر، مبدأ و مقصد سفر، تاریخ و ساعت حرکت، مبلغ کرایه	نحوه استرداد بلیت و میزان پوشش بیمه مسافر

همچنین شرکت‌ها و مؤسسات باید برای مسافران بین راهی به تعداد لازم بلیت سفید ممهور به مهر شرکت یا مؤسسه و با عبارت «بلیت بین راهی» در اختیار رانندگان قرار دهند. رانندگان موظفند برای مسافران مذکور نسبت به صدور و تسلیم بلیت و درج اسم آنان در صورت وضعیت اقدام کنند.

۲-۴- صدور بلیت اتوبوس بین شهری

صدور بلیت در پایانه‌های مسافربری به وسیله رایانه و با کمک نرم‌افزارهای ویژه انجام می‌شود. هر چند شرکت‌های مسافربری از نرم‌افزارهای متفاوتی استفاده می‌کنند؛ اما روش استفاده از آنها تا حد زیادی مشابه است. در ادامه به عنوان نمونه روند صدور بلیت توسط یکی از این نرم‌افزارها آورده شده است.

شکل ۱-۷- ورود به سیستم فروش بلیت

بعد از وارد کردن اطلاعات لازم به صفحه زیر وارد می‌شویم. در این صفحه ۳ زبانه اصلی (اطلاعات روزانه، اطلاعات کلی و گزارشات) وجود دارد. به منظور صدور بلیت باید روی زبانه فروش در سربرگ اطلاعات روزانه کلیک شود.

شکل ۸-۱. انتخاب و ثبت اطلاعات در نرم افزار فروش بلیت

شکل ۹-۱. ثبت مشخصات مسافر

- گزینه عملیات شامل گزینه‌های: فروش، رزرو، فروش دفاتر، تعویض صندلی، لغو رزرو و فروش رزرو است.
- صدور بلیت برای اطفال کمتر از ۵ سال بدون اختصاص صندلی، رایگان است.
- از صدور بلیت برای افراد زیر ۱۸ سال بدون حضور سرپرست اجتناب شود.
- با اعلام انصراف، جهت استرداد کرایه تا یک ساعت قبل از حرکت ۱۰٪ و بعد از آن ۵۰٪ از کل کرایه کسر خواهد شد.
- بعد از انتخاب موارد بالا روی گزینه ثبت کلیک کرده، و وارد صفحه زیر می‌شویم.
- در هنگام صدور بلیت به نکات زیر توجه شود:
- به هنگام صدور بلیت باید به جنسیت افراد توجه شود. انتخاب صندلی در ردیف اول برای خانم‌ها غیرمجاز است.
- چیدمان صندلی‌ها و قیمت سرویس به ترتیب با توجه به نوع وسیله نقلیه و مقصد، به صورت خودکار تعیین می‌شود.
- جاهایی که با ستاره قرمز رنگ مشخص شده‌اند (مانند نام و ...) حتماً باید کامل شوند.
- مشخصات مسیر (زمان حرکت، مبدأ و مقصد و نوع وسیله نقلیه) در مرحله قبل با توجه به گزینه‌های ممکن انتخاب می‌شود.

شکل ۱۰-۱ صدور بلیت

بعد از تأیید، بلیت صادر می‌شود. در صورتی که گزینه تأیید و ارسال پیام کوتاه انتخاب شود، پیام کوتاه به مشتری مورد نظر ارسال می‌شود. پس از تکمیل اطلاعات، صندوقدار از طریق پنجره زیر می‌تواند بلیت شخص را چاپ کند و پس از دریافت کرایه، آن را به شخص تحویل دهد.

شکل ۱۱-۱ چاپ بلیت

هنرجویان با حضور در سایت به گروه‌های ۳ نفره تقسیم شده، دو نفر در نقش متصدی و نفر سوم در نقش مسافر ایفای نقش می‌کنند. متصدی باید ضمن کنترل مدارک مسافر، بلیت مسافر را با استفاده از نرم‌افزار صادر کند.

فعالیت
کارگاهی ۱

ارزشیابی مرحله اول

ردیف	موارد ارزشیابی	نتیجه مورد انتظار	نمره
۱	کنترل مدارک مسافر	- عدم صدور بلیت - صدور بلیت	۱
۲	ثبت مشخصات مسافر و صدور بلیت	- رعایت ۸ نکته ذکر شده در بخش صدور بلیت اتوبوس بین شهری	۱
۳	چاپ بلیت	- چاپ بلیت - عدم چاپ بلیت	۰/۵

۳- مدارک سفر

مدارک مورد نیاز در بخش مسافری به ۳ گروه تقسیم می‌شوند.

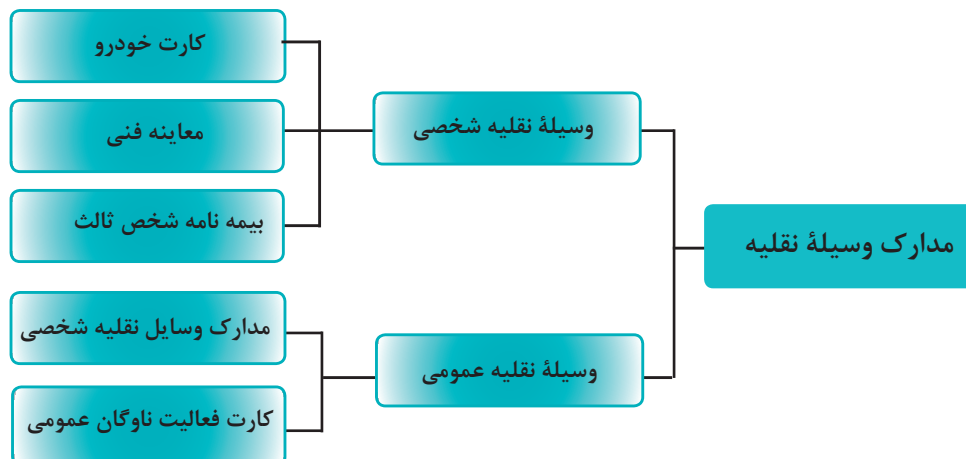
۱- مدارک وسیله نقلیه؛ این گروه از مدارک در این قسمت مورد بحث قرار می‌گیرند.

۲- مدارک راننده؛ این گروه از مدارک بعداً مورد بحث قرار می‌گیرند.

۳- صورت وضعیت؛ صورت وضعیت در ادامه مورد بحث قرار خواهد گرفت.

۳-۱- مدارک وسیله نقلیه

وسایل نقلیه باید دارای مدارکی باشند تا بتوان از آنها استفاده کرد. وسایل نقلیه بخش عمومی علاوه بر داشتن مدارک وسایل نقلیه حمل و نقل شخصی باید دارای کارت فعالیت ناوگان عمومی نیز باشند.

اطلاعات این کارت شامل موارد زیر است:

۳-۲- کارت مشخصات وسیله نقلیه

- این مدرک اساساً توسط دولت‌ها به منظور اطمینان از
- ثبت همه وسایل نقلیه در سیستم ملی ثبت وسایل
- نقلیه استفاده می‌شود.
- شماره پلاک خودرو
- مشخصات فردی مالک وسیله نقلیه
- مشخصات فنی وسیله نقلیه

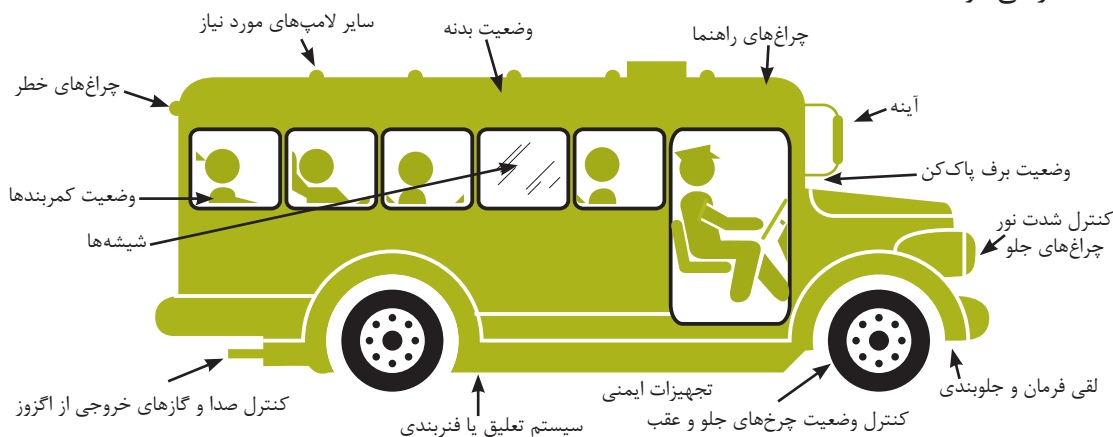
■ شماره شناسایی خودرو (VIN): کدی است که از ترکیب حروف و اعداد مختلف به وجود می‌آید. این کد همانند اثر انگشت که برای هر فرد واحد است و با فرد دیگر یکسان نیست، برای هر خودرو نیز منحصر به فرد بوده و هیچ دو خودرویی وجود نخواهد داشت که دارای شماره شناسایی یکسانی باشند. این کد حاوی اطلاعاتی از جمله، کشور و کارخانه سازنده وسیله نقلیه، سال ساخت و ... است.

شکل ۱۲-۱. کارت مشخصات وسیله نقلیه

۳-۳- معاینه فنی

معاینه فنی، جواز فنی وسیله نقلیه است. این برگه با هدف کمک به کاهش میزان آلودگی هوا، افزایش ایمنی تردد و در نهایت کاهش خسارات جانی و مالی ناشی از عیوب فنی خودرو و توسط مراکز معاینه فنی خودرو صادر می‌شود.

شکل ۱۳-۱. معاینه فنی اتوبوس

معاینه فنی خودروها عموماً در سه بخش بررسی و کنترل سیستم ایمنی خودرو، بازدید چشمی و اندازه‌گیری آلاینده‌ها با استفاده از روش دستگاهی صورت می‌پذیرد و با مقادیر مجاز مربوط کنترل می‌شود.

معاینه فنی معمولاً در فواصل زمانی مشخص صورت می‌گیرد و بعد از انجام معاینه فنی، برگ معاینه فنی صادر و برچسب معاینه فنی به شیشه سمت راست الصاق می‌شود. بر روی این برچسب سال و ماه اعتبار معاینه فنی قابل مشاهده است.

شکل ۱۴-۱- برچسب معاینه فنی

 <p>کارت معاینه فنی خودرو</p> <p>شماره مسلسل: ۵۵۱۲۰۵۸/سرپی ب</p>			
<p>مرکز معاینه: مرکز معاینه فنی آشناسان شماره ۶</p> <p>تاریخ صدور: ۱۳۹۲/۶/۲۲</p>		<p>مشخصات مالک خودرو:</p> <p>نام مالک: عباس محمود آبادی</p> <p>آدرس: شهران قائم غربی ب ۵۲</p>	
<p>شماره شناسایی خودرو: RFCE31V100804403</p> <p>رنگ: نر منالیک</p> <p>شماره موتور: ۲۵۱۲۸۲</p> <p>کیلومتر در زمان معاینه: ۱۸۲۰۰۰</p>		<p>مشخصات خودرو:</p> <p>سیستم: یزو</p> <p>شماره پلاک: ایران ۲۲-۱۲۵۰ ب ۲۲</p> <p>شماره شناسی: ۸۰۲۲۰۲</p>	
<p>تاریخ پایان اعتبار: ۱۳۹۵/۶/۲۵</p>		<p>تاریخ شروع اعتبار: ۱۳۹۲/۶/۲۲</p>	

شکل ۱۵-۱- کارت معاینه فنی

امام صادق (ع) می‌فرمایند: زندگی جز با سه چیز خوش نمی‌شود: هوای پاک، آب فراوان و گوارا و زمین نرم و سست.

حال سؤال این است که چطور می‌توان مخاطرات بهداشتی آلاینده‌های خودرو را کاهش داد؟ در واقع با تعمیر به موقع خودرو می‌توان مانع از انتشار گازهای آلاینده در هوا شد. به همین منظور در فواصل معین باید با مراجعه به مراکز معاینه فنی گازهای خروجی از خودرو را کنترل و در صورت لزوم، نسبت به تعمیر خودرو اقدام کرد.

سوزش چشم، تنگی نفس، خس‌خس سینه، خستگی، سردرد، سرفه و حالت تهوع، از علائم و نشانه‌های آلودگی هواست. ازن، دی‌اکسیدکربن، اکسیدهای گوگرد و نیتروژن، سرب، ذرات معلق و ترکیبات سمی، مانند: بنزن و فرمالدئید ترکیباتی هستند که در اثر سوخت خودرو ایجاد شده و هوا را آلوده می‌کنند. بررسی‌ها نشان داده است که تماس با میزان بالای ازن، گوگرد و اکسید نیتروژن با بیماری‌های ریوی و مرگ زودرس ارتباط دارد. ذرات معلق موجود در هوا وارد جریان خون می‌شوند و عملکرد عروق را کاهش می‌دهند. این ذرات ممکن است با آلزایمر هم ارتباط داشته باشند. آلودگی هوا بر سیستم عروقی و گردش خون هم اثر می‌گذارد، به طوری که در انگلستان از هر ۵۰ حمله قلبی یکی با آلودگی هوا ارتباط دارد.

شکل ۱۶-۱ تأثیر آلاینده‌های خودرو بر محیط زیست

۴-۳- بیمه خودرو

بیمه شخص ثالث: شخص ثالث به کلیه افرادی می‌گویند که در هنگام رانندگی ممکن است به آنها صدمه وارد شود. طبق قانون، کلیه دارندگان وسایل نقلیه موتوری زمینی و ریلی باید وسایل نقلیه خود را در قبال خسارت بدنی و مالی که ممکن است در اثر حوادث جاده‌ای به اشخاص ثالث وارد شود، بیمه نمایند و دارندگان وسایل مزبور مکلفند سند حاکم از انعقاد قرارداد بیمه را هنگام رانندگی همراه داشته باشند. باید در نظر داشت که جهت جبران خسارات توسط بیمه، داشتن گواهی متناسب با وسیله نقلیه الزامی

امروزه استفاده از خودرو قسمتی از زندگی می‌باشد به طوری که زمان زیادی را با خودروی خود در حال حرکت از نقطه‌ای به نقطه دیگر هستیم. به تبع آن آمار تصادفات و حوادث رانندگی روز به روز افزایش می‌یابد و مبالغ زیادی جهت خسارت‌های وارده هزینه می‌شود. بیمه خودرو راه حلی جهت جبران خسارت‌های ناشی از حوادث رانندگی به اتومبیل، سرنشینان آن و اشخاص ثالث است؛ بنابراین بیمه‌های اتومبیل را می‌توان به سه گروه تقسیم کرد:

بنابراین تعهدات بیمه شخص ثالث و حوادث راننده به سه بخش تقسیم می‌شود.

(الف) بدنی: منظور از خسارت بدنی، هر نوع دیه ناشی از صدمه، شکستگی، نقص عضو، از کارافتادگی (جزئی یا کلی - موقت یا دائم) یا دیه فوت شخص ثالث است و حداکثر مقدار تعهد آن (به ازای هر نفر) معادل دیه یک مرد مسلمان می‌باشد.

(ب) مالی: منظور از خسارت مالی، زیان‌هایی می‌باشد که به سبب حوادث رانندگی به اموال شخص ثالث وارد می‌شود.

(ج) حوادث راننده: خسارات وارد به راننده وسیله نقلیه مقصر که شامل فوت، نقص عضو و از کارافتادگی می‌باشد.

می‌باشد. همچنین همواره مسئولیت جبران خسارت به عهده وسیله نقلیه مسبب حادثه می‌باشد و خسارت از محل بیمه‌نامه آن پرداخت می‌گردد.

بیمه حوادث راننده (سرنشین): از آنجا که طبق قانون بیمه شخص ثالث، راننده مقصر حادثه، شخص ثالث محسوب نمی‌گردد بنابراین خسارتی از محل بیمه‌نامه شخص ثالث به فرد مذکور تعلق نمی‌گیرد. در این گونه موارد غرامت جانی و بدنی وارد به او از محل تعهدات حوادث راننده قابل جبران است. لازم به ذکر است که عموماً تعهدات حوادث راننده اجباری نمی‌باشد هرچند بیشتر مواقع همراه با بیمه نامه شخص ثالث و در یک کارت بیمه‌نامه عرضه می‌گردد و نیازی به خرید بیمه‌نامه جداگانه نمی‌باشد.

شکل ۱۷-۱. بیمه‌نامه شخص ثالث

می‌کنند. این مبلغ براساس میزان تعهدات بیمه (جانی، مالی و حوادث راننده)، مدت بیمه، کاربری خودرو،

شرکت‌های بیمه جهت ارائه خدمات و صدور بیمه‌نامه، مبلغی را به عنوان حق بیمه، از شخص بیمه‌گذار دریافت

تخفیفات و جرایم، تعداد سیلندر در خودروهای سواری و موتورسیکلت و ظرفیت بار در خودروهای بارکش تعیین می‌شود. مقدار حق بیمه‌نامه، میزان تعهدات و مشخصات خودرو در بیمه‌نامه ذکر می‌شود (شکل ۱-۱۴).

[illegible]

شکل ۱۸-۱- سیمه نامه بدنه

۵-۳- کارت فعالیت ناوگان عمومی

کارت هوشمند ناوگان عمومی، مدرک شناسایی ناوگان فعال در بخش حمل و نقل جاده‌ای برون شهری کشور اعم از مسافربری و باری است. این کارت با استفاده از فناوری‌های جدید و تکنولوژی IT توسط سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای صادر می‌شود و هرگونه فعالیت کامیون، اتوبوس، مینی‌بوس و سواری کرایه جهت جابه‌جایی بار و مسافر در جاده‌های برون شهری بدون داشتن این کارت ممنوع است.

شکل ۱۹-۱. کارت فعالیت ناوگان عمومی

وضعیت (در ادامه توضیح داده خواهد شد) باید مشخصات راننده را ثبت نمود. بدین منظور پس از ورود به نرم افزار صدور بلیت و صورت وضعیت، از سربرگ اطلاعات کلی، گزینه اتوکار را انتخاب کرده و در پنجره مزبور روی گزینه جدید کلیک می نماییم. سپس کادر کارت هوشمند را کامل نموده و روی اعلام کارت کلیک می نماییم. در صورتی که کارت هوشمند، معتبر باشد سایر جاها به صورت خودکار توسط نرم افزار کامل می شوند. شکل زیر مشخصات یک اتوکار بعد از اعلام را نشان می دهد.

کارت هوشمند ناوگان، مجوز فعالیت ناوگان در بخش بین شهری است. این کارت با ضریب ایمنی بالا، امکان ذخیره سازی اطلاعات، ادغام اطلاعات کارت با سایر سیستم های اطلاعاتی و جلوگیری از صدور کارت های تقلبی را فراهم می آورد و موجب تسهیل در فرایند صدور صورت وضعیت می شود. همچنین از آنجایی که پلاک ماشین تغییر می کند، کارت هوشمند، مختص شماره شناسایی خودرو است.

۳-۶ ثبت مشخصات وسیله نقلیه

بعد از کنترل مدارک راننده به منظور صدور صورت

شکل ۲۰-۱ ثبت مشخصات ماشین

همان گونه که مشاهده می کنید، تاریخ بازدید فنی و بیمه شخص ثالث اتوکار مزبور گذشته است. بعد از استعلام بر روی گزینه ثبت کلیک نمایید.

هنرجویان با مراجعه به سایت <http://smartcard.rmtto.ir> و در قسمت استعلام کارت ماشین، صحت کارت هوشمند وسیله نقلیه را کنترل کنند.

فعالیت
کارگاهی ۲

هنرجویان با حضور در کارگاه به گروه های ۳ نفره تقسیم شده، دو نفر در نقش متصدی و نفر سوم در نقش راننده ایفای نقش می کنند. متصدی باید ضمن دریافت کارت های وسیله نقلیه، آنها را کنترل نموده و مشخصات راننده را ثبت کند.

فعالیت
کارگاهی ۳

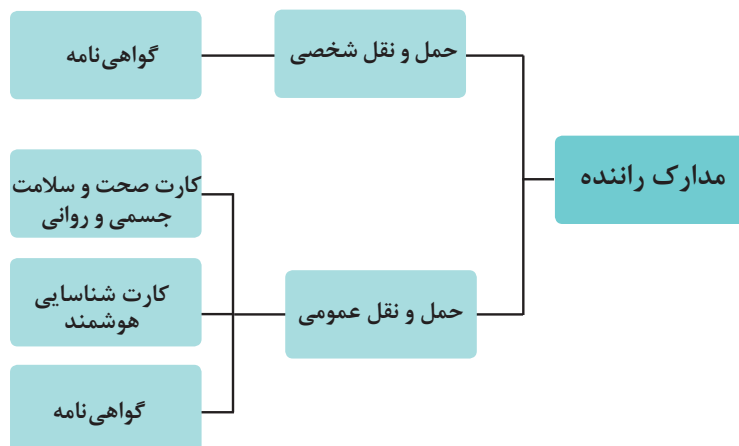
ارزشیابی مرحله دوم

ردیف	موارد ارزشیابی	نتیجه مورد انتظار	نمره
۱	کنترل مدارک وسیله نقلیه	- کنترل مدارک و تعیین کفایت و اعتبار مدارک - عدم توانایی در کنترل مدارک	۱/۵
۲	ثبت مشخصات وسیله نقلیه	- درج مشخصات وسیله نقلیه بدون خطا - عدم توانایی درج مشخصات وسیله نقلیه	۱/۵

۴- مدارک راننده

با افزایش تعداد وسایل نقلیه، روزه روز بر اهمیت ایمنی جابه جایی و رفتار راننده افزوده شده است. در این میان از آنجا که رانندگان وسایل نقلیه عمومی بیشتر در معرض حوادث رانندگی قرار دارند، سلامت و رفتار آنها حین رانندگی باید به طور مستمر بررسی شود. اما چگونه می توان صلاحیت حرفه ای و سلامت راننده را کنترل نمود؟

به منظور اطمینان از سلامت و صلاحیت راننده و همچنین ضابطه مند کردن حمل و نقل عمومی، رانندگان بخش مسافربری باید علاوه بر مدارک عمومی از قبیل گواهی نامه (که برای هر راننده اعم از اینکه در بخش حمل و نقل عمومی و یا شخصی فعالیت می کند الزامی است) باید مدارک ذیل را نیز دارا باشند.

۴-۱- گواهیه نامه

صلاحیت فرد برای رانندگی با یک یا چند نوع وسیله نقلیه موتوری می‌باشد. انواع مختلف گواهیه نامه وجود دارد و جهت رانندگی با هر وسیله نقلیه باید گواهیه نامه متناسب با آن را اخذ نمود. در جدول صفحه بعد انواع گواهیه نامه آورده شده است:

تنها با پیروی از قوانین ترافیکی و شناخت علائم راهنمایی و رانندگی، می‌توان در شرایط مختلف، رانندگی ایمن همراه با آسودگی خاطر داشت. به همین دلیل برای رانندگی با وسایل نقلیه مختلف، راننده موظف است تا گواهیه نامه معتبر و مناسب همراه داشته باشد. گواهیه نامه رانندگی، در واقع مدرک رسمی نشان‌دهنده

وضعیت	نوع وسیله نقلیه	نوع وسیله نقلیه	نوع وسیله نقلیه
	موتور سیکل با حجم موتور تا حداکثر ۱۰۰ سی‌سی	موتور سیکل با حجم موتور تا حداکثر ۱۰۰ سی‌سی	موتور سیکل با حجم موتور تا حداکثر ۱۰۰ سی‌سی
مجاز	موتور سیکل با حجم موتور تا حداکثر ۱۰۰ سی‌سی و موتور سیکل با حجم موتور تا حداکثر ۱۰۰ سی‌سی	موتور سیکل با حجم موتور تا حداکثر ۱۰۰ سی‌سی و موتور سیکل با حجم موتور تا حداکثر ۱۰۰ سی‌سی	موتور سیکل با حجم موتور تا حداکثر ۱۰۰ سی‌سی و موتور سیکل با حجم موتور تا حداکثر ۱۰۰ سی‌سی
مجاز	موتور سیکل با حجم موتور تا حداکثر ۱۰۰ سی‌سی و موتور سیکل با حجم موتور تا حداکثر ۱۰۰ سی‌سی	موتور سیکل با حجم موتور تا حداکثر ۱۰۰ سی‌سی و موتور سیکل با حجم موتور تا حداکثر ۱۰۰ سی‌سی	موتور سیکل با حجم موتور تا حداکثر ۱۰۰ سی‌سی و موتور سیکل با حجم موتور تا حداکثر ۱۰۰ سی‌سی
مجاز	موتور سیکل با حجم موتور تا حداکثر ۱۰۰ سی‌سی و موتور سیکل با حجم موتور تا حداکثر ۱۰۰ سی‌سی	موتور سیکل با حجم موتور تا حداکثر ۱۰۰ سی‌سی و موتور سیکل با حجم موتور تا حداکثر ۱۰۰ سی‌سی	موتور سیکل با حجم موتور تا حداکثر ۱۰۰ سی‌سی و موتور سیکل با حجم موتور تا حداکثر ۱۰۰ سی‌سی
مجاز	موتور سیکل با حجم موتور تا حداکثر ۱۰۰ سی‌سی و موتور سیکل با حجم موتور تا حداکثر ۱۰۰ سی‌سی	موتور سیکل با حجم موتور تا حداکثر ۱۰۰ سی‌سی و موتور سیکل با حجم موتور تا حداکثر ۱۰۰ سی‌سی	موتور سیکل با حجم موتور تا حداکثر ۱۰۰ سی‌سی و موتور سیکل با حجم موتور تا حداکثر ۱۰۰ سی‌سی
مجاز	موتور سیکل با حجم موتور تا حداکثر ۱۰۰ سی‌سی و موتور سیکل با حجم موتور تا حداکثر ۱۰۰ سی‌سی	موتور سیکل با حجم موتور تا حداکثر ۱۰۰ سی‌سی و موتور سیکل با حجم موتور تا حداکثر ۱۰۰ سی‌سی	موتور سیکل با حجم موتور تا حداکثر ۱۰۰ سی‌سی و موتور سیکل با حجم موتور تا حداکثر ۱۰۰ سی‌سی
مجاز	موتور سیکل با حجم موتور تا حداکثر ۱۰۰ سی‌سی و موتور سیکل با حجم موتور تا حداکثر ۱۰۰ سی‌سی	موتور سیکل با حجم موتور تا حداکثر ۱۰۰ سی‌سی و موتور سیکل با حجم موتور تا حداکثر ۱۰۰ سی‌سی	موتور سیکل با حجم موتور تا حداکثر ۱۰۰ سی‌سی و موتور سیکل با حجم موتور تا حداکثر ۱۰۰ سی‌سی
مجاز	موتور سیکل با حجم موتور تا حداکثر ۱۰۰ سی‌سی و موتور سیکل با حجم موتور تا حداکثر ۱۰۰ سی‌سی	موتور سیکل با حجم موتور تا حداکثر ۱۰۰ سی‌سی و موتور سیکل با حجم موتور تا حداکثر ۱۰۰ سی‌سی	موتور سیکل با حجم موتور تا حداکثر ۱۰۰ سی‌سی و موتور سیکل با حجم موتور تا حداکثر ۱۰۰ سی‌سی
مجاز	موتور سیکل با حجم موتور تا حداکثر ۱۰۰ سی‌سی و موتور سیکل با حجم موتور تا حداکثر ۱۰۰ سی‌سی	موتور سیکل با حجم موتور تا حداکثر ۱۰۰ سی‌سی و موتور سیکل با حجم موتور تا حداکثر ۱۰۰ سی‌سی	موتور سیکل با حجم موتور تا حداکثر ۱۰۰ سی‌سی و موتور سیکل با حجم موتور تا حداکثر ۱۰۰ سی‌سی

شکل ۲۱-۱- گواهیه نامه

جدول ۱-۵- انواع گواهی نامه

نوع گواهی نامه	گواهی نامه پیش نیاز	شرایط سنی	ویژگی خودرو
موتورسیکلت	۱۸ سال تمام	انواع موتورسیکلت
پایه سوم	۱۸ سال تمام	وسایل نقلیه موتوری با حداکثر مجموع وزن و ظرفیت بار ۳/۵ تن و یا برای حمل حداکثر ۹ نفر سرنشین با احتساب راننده
پایه دوم	پایه سوم	۲۳ سال تمام	وسایل نقلیه موتوری با حداکثر مجموع وزن و ظرفیت بار ۶ تن و یا برای حمل حداکثر ۲۶ نفر سرنشین با احتساب راننده
پایه یکم	پایه دوم	۲۵ سال تمام	وسایل نقلیه موتوری با حداکثر مجموع وزن و ظرفیت بار بیش از ۶ تن یا برای حمل حداکثر ۲۶ نفر سرنشین با احتساب راننده
ویژه	۲۰ سال تمام	انواع وسیله نقلیه عمرانی، صنعتی، کشاورزی و کارگاهی

مدت اعتبار انواع گواهی نامه رانندگی ۱۰ سال است و پس از پایان اعتبار آن و در صورت احراز سلامت جسمی و روانی، برای دوره‌های بعد تجدید می‌شود. افرادی که سن آنها بیش از هفتاد سال تمام باشد، مکلفند هر پنج سال یکبار جهت احراز سلامت جسمی و روانی و در صورت لزوم، تعویض گواهی نامه

متناسب با شرایط جسمی و روانی خود به راهنمایی و رانندگی مراجعه نمایند.

۲-۴- کارت صحت و سلامت جسمی و روانی

تصویر صفحه بعد مربوط به کارت سلامت یک راننده است. به نظر شما اهمیت کارت سلامت برای رانندگان چیست؟

شکل ۲۲-۱. کارت صحت و سلامت جسمی و روحی

کارت سلامت مدرکی است برای تعیین صلاحیت جسمی و روانی رانندگان حمل و نقل عمومی برون شهری و روستایی. کلیه رانندگان بخش حمل و نقل عمومی باید از طریق مراجع ذی ربط (وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی) نسبت به دریافت این کارت اقدام کنند. معاینات پزشکی جهت صدور کارت سلامت رانندگان هر دو سال یک بار انجام می گیرد، جز در مورد افراد زیر که باید معاینات سالیانه انجام گیرد:

چرا بعضی از رانندگان باید در فواصل زمانی کوتاه تری کارت صحت و سلامت خود را تمدید نمایند؟

فعالیت ۵

۳-۴. کارت فعالیت راننده

کارت فعالیت، مدرک شناسایی رانندگان فعال در بخش حمل و نقل جاده ای برون شهری کشور اعم از مسافربری و باری و در واقع به منزله شناسنامه فعالیت راننده در بخش حمل و نقل عمومی است. این کارت با استفاده از فناوری های جدید و تکنولوژی IT توسط

شکل ۲۳-۱. کارت فعالیت راننده

همان طور که گفته شد، کارت هوشمند حمل و نقل مسافری و باری به صورت جداگانه صادر می شود و یک راننده حداکثر ۲ بار می تواند از حمل و نقل مسافری به باری و بالعکس تغییر شغل دهد.

۴-۴- مدت کار

در صنعت حمل و نقل جاده ای فشار زیادی روی راننده است تا مسافران را به موقع به مقصد برساند؛ بنابراین آنها اغلب با وجود خستگی، به رانندگی ادامه می دهند و این موضوع سبب بروز تصادفات زیادی می شود. به نظر شما چگونه می توان مانع رانندگی بیش از حد آنها شد؟

شکل ۲۴-۱- خستگی عامل تصادف

رانندگی اتوبوس و مینی بوس بیش از ۹ ساعت در یک که مستلزم بیش از ۹ ساعت رانندگی با سرعت مجاز در شبانه روز برای هر راننده ممنوع است و شرکت ها و یک شبانه روز است، راننده کمکی پیش بینی کنند. مؤسسات حمل و نقل مسافر موظفند برای مسافرت هایی

فاصله تهران تا جیرفت حدوداً ۱۲۱۲ کیلومتر است. با فرض اینکه بخواهیم به طور میانگین با سرعت ۷۵ کیلومتر بر ساعت حرکت کنیم، این اتوبوس حداقل به چند راننده احتیاج دارد؟ (فرض نمایید در طول مسیر، اتوبوس ۲ دفعه و هر دفعه ۲۰ دقیقه توقف کرده است.)

فعالیت ۶

کدام یک از موارد زیر صحیح و کدام اشتباه است؟

فعالیت ۷

نادرست	درست	
		یک راننده پایه سوم می تواند موتورسیکلت را براند.
		یک فرد بالای ۲۰ سال می تواند راننده مینی بوس باشد.
		برای دریافت گواهی نامه پایه یکم ابتدا باید گواهی نامه پایه سوم را اخذ کرد.
		یک راننده اتوبوس می تواند فاصله زاهدان تا تبریز را در طول ۷ شبانه روز بپیماید.
		جهت اخذ کارت هوشمند، راننده باید تنها دارای گواهی نامه باشد.
		مرجع صدور کارت هوشمند راننده، راهنمایی و رانندگی است.
		تنها، داشتن گواهی نامه پایه یکم جهت رانندگی اتوبوس کافی است.

۴-۵- ثبت مشخصات راننده

مشابه وسیله نقلیه، مشخصات راننده را نیز پس از کنترل مدارک او باید ثبت نمود. بدین منظور پس از ورود به نرم افزار صدور بلیت و صورت وضعیت، از سربرگ اطلاعات کلی، گزینه رانندگان را انتخاب کرده و در پنجره مزبور روی جدید کلیک نمایید. سپس کادر شماره کارت هوشمند را کامل نموده و

روی استعلام کارت کلیک نمایید. در صورتی که کارت هوشمند، معتبر باشد سایر جاها به صورت خودکار توسط نرم افزار کامل می شود و تنها باید تاریخ کارت سلامت را وارد نمایید. شکل زیر مشخصات یک راننده بعد از استعلام کارت وی را نشان می دهد. بعد از استعلام به روی گزینه ثبت، کلیک نمایید.

شکل ۲۵-۱ ثبت مشخصات راننده

پس از استعلام کارت و تطبیق مشخصات، روی گزینه ثبت کلیک نمایید.

هنگامی که با مراجعه به سایت <http://smartcard.rmto.ir> و در قسمت استعلام کارت سلامت راننده و کارت هوشمند راننده، صحت این ۲ کارت را کنترل نمایند.

فعالیت
کارگاهی ۴

فعالیت
کارگاهی ۵

هنگامی که با حضور در کارگاه به گروه های ۳ نفره تقسیم شده، دو نفر در نقش متصدی و نفر سوم در نقش راننده ایفای نقش می کنند، متصدی باید ضمن دریافت کارت های راننده آنها را کنترل نماید.

ردیف	موارد ارزشیابی	نتیجه مورد انتظار	نمره
۱	کنترل مدارک راننده	- کنترل مدارک راننده و تعیین صلاحیت - عدم توانایی در کنترل مدارک راننده	۱/۵
۲	ثبت مشخصات راننده	- درج مشخصات راننده بدون خطا - عدم توانایی درج مشخصات راننده	۱/۵

۵- صورت وضعیت

یا نظارت شهرداری‌ها در مسیر بین یک شهر با شهرها، شهرک‌ها، شرکت‌ها، کارخانه‌ها و روستاهای اطراف آن فعالیت می‌کنند.

۵-۱- اطلاعات مندرج در صورت وضعیت

صورت وضعیت معمولاً شامل ۳ برگ می‌باشد که یک برگ متعلق به شرکت مسافربری، دیگری به سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای (این برگ به دو قسمت مجزا تفکیک می‌شود) تعلق دارد و برگ آخر مربوط به شهرداری و بیمه (این برگ نیز به دو قسمت مجزا تفکیک می‌شود) می‌باشد، روی هر نسخه صورت وضعیت با خط قرمز ذکر شده است که باید به کدام سازمان و یا شخص تحویل داده شود. اطلاعات مندرج در صورت وضعیت به شرح زیر می‌باشد:

■ **مشخصات رانندگان:** از قبیل نام و نام خانوادگی، شماره و محل صدور گواهی نامه و...

■ **مشخصات وسیله نقلیه:** از قبیل شماره پلاک، نوع اتوبوس، ظرفیت و...

■ **اطلاعات مسافری:** شماره صندلی، نام و نام خانوادگی، شماره بلیت و مبلغ کرایه

■ **سرویس:** مبدأ حرکت، ساعت حرکت، مقصد، و...

■ **اطلاعات شرکت مسافربری:** از قبیل نام شرکت، کد فعالیت و...

ارگان‌های مختلف مانند شهرداری‌ها، بیمه، سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای در حمل و نقل مسافر نقش دارند و هریک به اطلاعاتی درباره حمل و نقل مسافر احتیاج دارند، برای مثال بیمه‌ها به تعداد و نام مسافران و رانندگان وسیله نقلیه احتیاج دارند. اما سازمان‌ها چگونه این اطلاعات را دریافت می‌کنند؟ بدین‌منظور از فرمی به نام صورت وضعیت استفاده می‌شود. طرح این فرم توسط وزارت راه و شهرسازی تهیه و از طریق وزارت امور اقتصادی و دارایی چاپ می‌شود و پس از وصول حق تمبر برای حمل و نقل مسافربری مورد استفاده قرار می‌گیرد. شرکتهای حمل و نقل مسافر جهت جابه‌جایی مسافر در مسافت‌های بیش از ۲۰ کیلومتر باید اقدام به صدور صورت وضعیت نمایند و چنانچه رانندگان بدون داشتن صورت وضعیت نسبت به جابه‌جایی مسافر اقدام نمایند و یا مسافر همراه آنان با مشخصات مسافری که در صورت وضعیت قید شده مطابقت نداشته باشد عمل آنها تخلف محسوب می‌شود.

شایان ذکر است که موارد زیر مشمول صدور و استفاده از اوراق صورت وضعیت مسافربری نیستند:

الف: وسایل نقلیه عمومی مسافربری که تحت مالکیت یا نظارت شهرداری در حریم آن شهر فعالیت می‌نمایند.
ب: وسایل نقلیه عمومی مسافربری که تحت مالکیت

■ خلاصه گزارش مالی سفر: تعداد مسافری، کل کرایه، کرایه توشه اضافی، عوارض شهرداری و...

همان گونه که گفته شد هر صورت وضعیت حاوی اطلاعات رانندگان، مسافری و... می باشد. با توجه به شکل ۱۹ اطلاعات کامل مندرج در صورت وضعیت را در جدول زیر یادداشت نمایید.

رانندگان	
وسیله نقلیه	
مسافری	
سرویس	
شرکت مسافری	
گزارش مالی	

فعالیت ۸

اطلاعات موجود در نسخه های مختلف (مربوط به سازمان ها و اشخاص مختلف) صورت وضعیت مشابه نمی باشد و در هر کدام تنها اطلاعات مورد نیاز آن سازمان درج می شود. به عنوان مثال در نسخه مربوط به سازمان راهداری از ذکر مشخصات مسافری و گزارش مالی خودداری می شود. لازم به ذکر است که هر صورت وضعیت دارای یک شماره و سری متعلق به خود است که بر روی تمام نسخه ها قابل مشاهده است. همچنین صورت وضعیت دارای انواع مختلف می باشد که عبارت اند از:

■ صورت وضعیت مخصوص اتوبوس مسافری جاده ای داخلی (شکل ۲۶-۲)

■ صورت وضعیت مخصوص مینی بوس و سواری

■ صورت وضعیت مخصوص سفر درستی

■ صورت وضعیت مخصوص اتوبوس مسافری جاده ای بین المللی

در قسمت بالای هر صورت وضعیت، مورد استفاده آن آورده شده است. مهم ترین تفاوت انواع صورت وضعیت، در تعداد کادرهای مربوط به نام مسافری و رانندگان می باشد. به عنوان مثال در صورت وضعیت اتوبوس مسافری جاده ای داخلی، تعداد مسافری ۶۰ عدد و تعداد رانندگان ۳ نفر بوده، اما در صورت وضعیت مینی بوس و سواری این تعداد به ترتیب ۲۱ و ۱ نفر می باشد و در صورت وضعیت درستی تنها به ذکر مشخصات رانندگان و مفاد قرارداد بسنده می شود.

نوع صورت

نسخه سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای

از اینجا تفکیک شود

وزارت راه و شهر سازی
سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای
صورت وضعیت مسافری جاده‌ای داخلی (مخصوص مینی بوس / سواری)

میداد: _____
مقدار: _____
ساعت حرکت: _____

نام و نام خانوادگی راننده: _____ ساکن استان: _____ شماره کواهبه‌نامه و محل صدور: _____ شماره شناسنامه: _____ شماره کارت هوشمند: _____ شماره پیمه راننده: _____

تاریخ اعتبار کارت سلامت راننده: _____ تاریخ اعتبار کارت هوشمند: _____ تاریخ اعتبار مجایه فنی: _____

شماره پلاک: _____ سری پلاک: _____ محل شماره گذاری: _____ نوع وسیله نقلیه: _____ ☐ سواری ☐ مینی بوس ☐ ترابری

تعداد مسافر: _____ نفر نوشته اضافی: _____ رپال کل مبلغ کرایه: _____ رپال عوارض شهرداری: _____ رپال پیمه سر نشین: _____ رپال کمسیون: _____ رپال

مشخصات صادر کننده: _____ شرکت: _____ موسسه: _____ مسافری: _____ کد فعالیت: _____ واقع در شهر: _____ استان: _____ تلفن: _____

بهر شناسایی راننده: _____ کد و مهر و امضاء شرکت یا موسسه مسافری: _____

مخصوصاً سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای

تاریخ حرکت: _____ استان: _____

۵۵۶۶۵۹ ۹۴/۱/۲

وزارت راه و شهر سازی
سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای
صورت وضعیت مسافری جاده‌ای داخلی (مخصوص مینی بوس / سواری)

میداد: _____ مقدار: _____ ساعت حرکت: _____

نام و نام خانوادگی راننده: _____ ساکن استان: _____ شماره کواهبه‌نامه و محل صدور: _____ شماره شناسنامه: _____ شماره کارت هوشمند: _____ شماره پیمه راننده: _____

تاریخ اعتبار کارت سلامت راننده: _____ تاریخ اعتبار کارت هوشمند: _____ تاریخ اعتبار مجایه فنی: _____

شماره پلاک: _____ سری پلاک: _____ محل شماره گذاری: _____ نوع وسیله نقلیه: _____ ☐ سواری ☐ مینی بوس ☐ ترابری

تعداد مسافر: _____ نفر نوشته اضافی: _____ رپال کل مبلغ کرایه: _____ رپال عوارض شهرداری: _____ رپال پیمه سر نشین: _____ رپال کمسیون: _____ رپال

مشخصات صادر کننده: _____ شرکت: _____ موسسه: _____ مسافری: _____ کد فعالیت: _____ واقع در شهر: _____ استان: _____ تلفن: _____

بهر شناسایی راننده: _____ کد و مهر و امضاء شرکت یا موسسه مسافری: _____

مخصوصاً سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای

سری صورت

شماره صورت

سری صورت

نسخه متعلق به راننده

ملاحظات میداد و مقدار:

میداد حرکت	ساعت حرکت	مقدار ۱	مقدار ۲	مقدار ۳	نام و نام خانوادگی مسافر	شماره پیمه راننده	کرایه	شماره بلیت	شماره شناسنامه	شماره کارت هوشمند	شماره پیمه راننده
۱		۸		۱۵							
۲		۹		۱۶							
۳		۱۰		۱۷							
۴		۱۱		۱۸							
۵		۱۲		۱۹							
۶		۱۳		۲۰							
۷		۱۴		۲۱							

کوالی می نباید که وی: _____ نفر مسافر بطرح فوق بلیت صادر گردیده و کل کرایه: _____ رپال نوشته اضافی: _____ رپال دریافت شد: _____

کمسیون: _____ رپال عوارض شهرداری: _____ رپال پیمه سر نشین: _____ رپال و خالص پرداختی به راننده: _____ رپال می باشد: _____

بهر و امضاء راننده: _____ کد و مهر و امضاء شرکت یا موسسه مسافری: _____

تاریخ: _____

مخصوصاً راننده

ملاحظات میداد و مقدار:

میداد حرکت	ساعت حرکت	مقدار ۱	مقدار ۲	مقدار ۳	نام و نام خانوادگی مسافر	شماره پیمه راننده	کرایه	شماره بلیت	شماره شناسنامه	شماره کارت هوشمند	شماره پیمه راننده
۱		۸		۱۵							
۲		۹		۱۶							
۳		۱۰		۱۷							
۴		۱۱		۱۸							
۵		۱۲		۱۹							
۶		۱۳		۲۰							
۷		۱۴		۲۱							

کوالی می نباید که وی: _____ نفر مسافر بطرح فوق بلیت صادر گردیده و کل کرایه: _____ رپال نوشته اضافی: _____ رپال دریافت شد: _____

کمسیون: _____ رپال عوارض شهرداری: _____ رپال پیمه سر نشین: _____ رپال و خالص پرداختی به راننده: _____ رپال می باشد: _____

بهر و امضاء راننده: _____ کد و مهر و امضاء شرکت یا موسسه مسافری: _____

تاریخ: _____

مخصوصاً راننده

شکل ۲۷-۱ صورت وضعیت مینی بوس - سواری

۲-۵- صدور صورت وضعیت

تکمیل صورت وضعیت توسط رایانه انجام می‌شود، بدین منظور ابتدا باید مشخصات سفر، رانندگان و ماشین را ثبت و بلیت را صادر کرده و در مرحله نهایی، صورت وضعیت را صادر کرد. همان‌گونه که قبلاً ذکر شد، این مراحل توسط نرم افزار صدور بلیت و صورت وضعیت انجام می‌شود. شرکت‌های مسافربری مختلف، از نرم‌افزارهای متفاوتی استفاده می‌کنند، ولی فرایند ذکر شده در نرم‌افزارها تا حدود زیادی مشابه است. در ذیل به‌عنوان نمونه، طریقه انجام این فرایند توسط یکی از این نرم‌افزارها توضیح داده شده است.

۱-۲-۵- ثبت سرویس

چگونگی ثبت مشخصات رانندگان، وسیله نقلیه و صدور بلیت قبلاً توضیح داده شد. در این قسمت ابتدا نحوه ثبت سرویس و صدور صورت وضعیت توضیح داده خواهد شد. به‌منظور ثبت سرویس از سربرگ اطلاعات روزانه، گزینه تعریف سرویس را انتخاب کنید، در این قسمت دو نوع سرویس، قابل تعریف است که عبارت‌اند از:
الف) سرویس عادی: مختص یک تاریخ مشخص است.
در این قسمت قصد داریم یک سرویس عادی تعریف کنیم. به همین منظور سرویس عادی را انتخاب می‌کنیم، که در این صورت پنجره زیر باز می‌شود.

شکل ۲۸-۱- نمایش سرویس‌های موجود

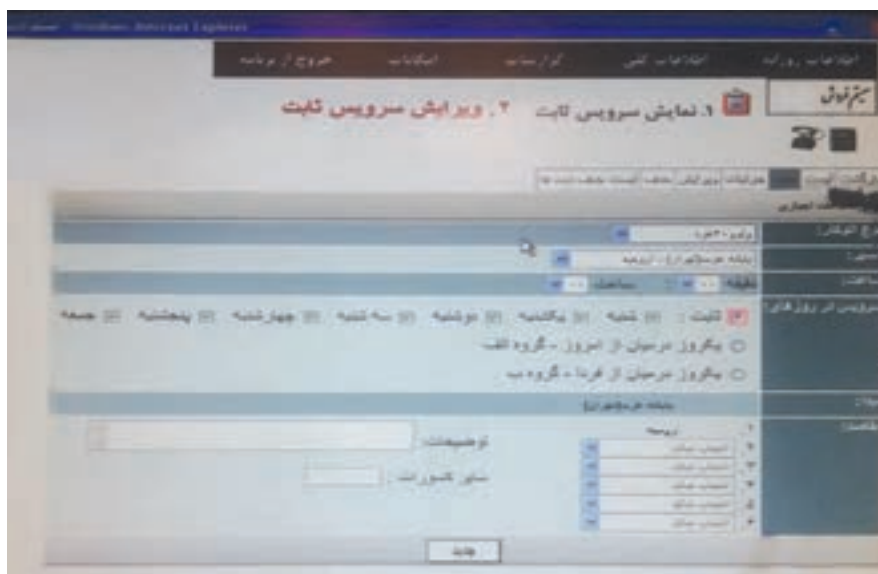
گاهی باید سرویس مورد نظر را قفل کرد (در شرایطی مانند بدی آب و هوا و یا مسدود شدن مسیر و...) تا سایر کاربران امکان عملیات‌هایی مانند صدور بلیت، رزرو و... را نداشته باشند. سرویسی که قفل شده است، با علامت ⊖ قابل تشخیص است.
بعد از اینکه روی گزینه جدید، کلیک نمایید، پنجره صفحه بعد باز می‌شود.

شکل ۲۹-۱ ایجاد سرویس عادی

در مرحله تعیین قیمت‌ها، هزینه‌ها به صورت خودکار در مرحله تعیین قیمت‌ها، هزینه‌ها به صورت خودکار توسط نرم‌افزار کامل می‌شود. این هزینه‌ها هر سال توسط سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای تعیین و به شرکت‌های مسافربری ابلاغ می‌شود. (ب) سرویس ثابت: که در یک بازه زمانی مشخص

تعریف شده است. جهت تعریف سرویس ثابت از سربرگ اطلاعات روزانه، گزینه تعریف سرویس را انتخاب کنید. با انتخاب گزینه سرویس ثابت پنجره زیر باز می‌شود.

شکل ۳۰-۱ ایجاد سرویس ثابت

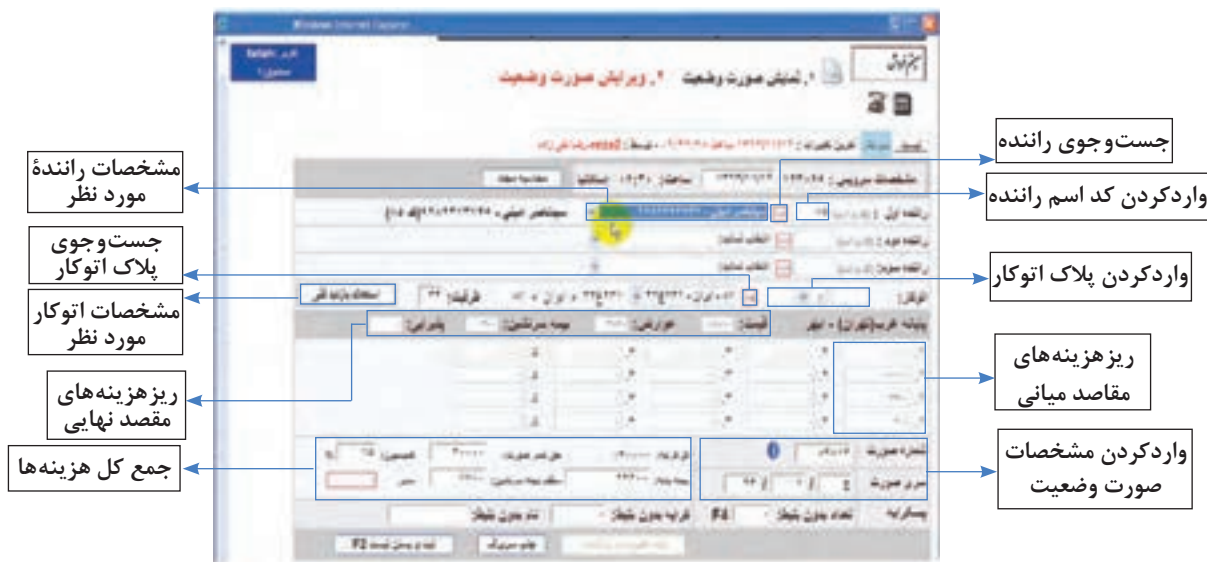
۲-۵- ثبت مشخصات در صورت وضعیت

به منظور ثبت مشخصات در صورت وضعیت، در سربرگ اطلاعات روزانه روی گزینه صورت وضعیت و سپس روی «بستن لیست» کلیک می‌نماییم. با کلیک روی گزینه فوق، صفحه زیر باز می‌شود، در این صفحه ما می‌توانیم سرویس مورد نظر را انتخاب نماییم.

شکل ۳۱-۱- نمایش سرویس‌های موجود

بعد از انتخاب سرویس مورد نظر، پنجره زیر باز (مشخصات رانندگان و وسیله نقلیه در مراحل قبل در می‌شود. در این صفحه باید رانندگان و وسیله نقلیه نرم افزار ثبت شده است) را انتخاب نماییم.

شکل ۳۲-۱- ثبت مشخصات رانندگان و وسیله نقلیه

شکل ۳۳-۱. ثبت مشخصات در صورت وضعیت

پس از کلیک روی گزینه چاپ، این اطلاعات روی صورت وضعیت خام درج می‌گردد.

هنرجویان با حضور در کارگاه رایانه به گروه‌های ۳ نفره تقسیم شده، دو نفر در نقش متصدی و نفر سوم در نقش راننده ایفای نقش می‌کنند. مشخصات سرویس و صورت وضعیت را صادر نمایید (ثبت مشخصات راننده و وسیله نقلیه در مراحل قبل صورت گرفته است).

کار عملی

ارزشیابی مرحله چهارم

ردیف	موارد ارزشیابی	نتیجه مورد انتظار	نمره
۱	ثبت مشخصات سرویس	- ثبت کامل مشخصات سرویس در نرم‌افزار - عدم توانایی در ثبت سرویس	۱
۲	ثبت مشخصات صورت وضعیت	- جایگذاری مشخصات سرویس، وسیله نقلیه و راننده در نرم‌افزار صورت وضعیت - عدم توانایی در جایگذاری مشخصات در نرم‌افزار صورت وضعیت	۱/۵
۳	چاپ مشخصات در صورت وضعیت	- چاپ صورت وضعیت - عدم چاپ صورت وضعیت	۰/۵

ارزشیابی شایستگی صدور بلیت و صورت وضعیت

شرح کار:

۱- کنترل و ثبت مدارک راننده

۲- کنترل و ثبت مدارک وسیله نقلیه

۳- ثبت سرویس و صدور بلیت

۴- ثبت مشخصات در صورت وضعیت و صدور آن

استاندارد عملکرد:

صدور بلیت و صورت وضعیت براساس ضوابط سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای

شاخص‌ها:

۱- قانون الزام (شرکت‌ها و مؤسسات به استفاده از اوراق بارنامه و صورت وضعیت)

۲- قانون و آیین نامه حمل بار و مسافر در راه‌های کشور و لغو پروانه فعالیت

۳- انطباق با دستورالعمل نحوه تهیه و تنظیم و دریافت بارنامه و صورت وضعیت توسط شرکت‌ها و مؤسسات حمل و نقل داخلی کالا و مسافر

شرایط انجام کار:

محل آزمون: در محل پایانه‌های مسافربری و فروش بلیت

مدت آزمون: به ازای هر دانش‌آموز ۶۰ دقیقه (۳۰ دقیقه عملی - ۳۰ دقیقه کتبی)

اخذ آزمون به صورت انفرادی یا دو نفره

ابزار و تجهیزات:

مدارک راننده و وسیله نقلیه

اوراق صورت وضعیت

نرم افزار صدور بلیت و صورت وضعیت

سخت افزار (رایانه و چاپگر)

معیار شایستگی:

ردیف	مرحله کار	حداقل نمره قبولی از ۳	نمره هنجار
۱	کنترل مدارک و ثبت مشخصات مسافر و چاپ بلیت	۲	
۲	کنترل مدارک و ثبت مشخصات وسیله نقلیه	۲	
۳	کنترل مدارک و ثبت مشخصات راننده	۱	
۴	ثبت مشخصات سرویس و مشخصات صورت وضعیت چاپ مشخصات در صورت وضعیت	۱	
	شایستگی‌های غیرفنی، ایمنی، بهداشت، توجهات زیست محیطی و نگرش:		۲
۱- کنترل دقیق مدارک وسایل نقلیه و رانندگان ۲- ثبت مشخصات مورد نیاز با رعایت اصول امانت‌داری ۳- انجام صحیح مراحل کار با حداقل نظارت کارفرما			
میانگین نمرات			*

* حداقل میانگین نمرات هنجار برای قبولی و کسب شایستگی، ۲ می‌باشد.